

ACADEMIA ROMÂNĂ

**BULETINUL
INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ROMÂNĂ
„A. PHILIPPIDE”**

Anul VI, nr. 2

IAȘI

aprilie–iunie 2005

CUPRINDE:

- Activitatea departamentelor
- Comunicări științifice
- Lucrări publicate
- Asociația Culturală „A. Philippide”
- *Varia*

PROIECTE DE CERCETARE

În al doilea trimestru al anului 2005:

➤ În **Departamentul de lexicologie – lexicografie** s-au revizuit și finalizat, în vederea expedierii materialului la Comisia de etimologii, cca 460 p. (standard) din *Dicționarul limbii române (DLR), Litera L*, Partea 1 (**l – lherzolit**), și cca 80 p. din *Litera E*, Partea 1 (**e – epuvantabil**).

➤ La **Departamentul de dialectologie** au fost continuate lucrările la tema *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina*. Pentru vol. III de hărți și material necartografiat au fost introduse în calculator informațiile pentru 22 de texte de tipul material necartografiat (cu verificarea a 5 texte). A fost revizuit textul listat a 33 de hărți, pentru care s-a întocmit și indicele de cuvinte și forme, și s-au redactat 10 texte cu material necartografiat. La tema *Bază de date pentru culegerea asistată de calculator. NALR. Moldova și Bucovina*, în colaborare cu Institutul de Informatică Teoretică de la Filiala Iași a Academiei Române, s-a continuat stocarea informațiilor la zi. Au continuat lucrările tehnice legate de tipărirea **Prospectului** la volumul al III-lea din **Atlas**. S-a lucrat la proiectarea generală și la organizarea materialului pentru partea a doua din vol. II de *Texte dialectale* din seria **NALR. Moldova și Bucovina**.

➤ Membrii **Departamentului de toponimie** au redactat 200 p. pentru dicționarele toponimice zonale (bazinul hidrografic al râului Bârlad, cel al râului Trotuș și cel al râului Neamț). S-a continuat redactarea la studiul despre cercetarea toponimiei românești, precum și documentarea arhivistică și lingvistică referitoare la toponimia din bazinul hidrografic al râului Neamț.

➤ Proiect fundamental al Academiei Române, **Dicționarul general al literaturii române (DGLR)** constituie în continuare preocuparea esențială a **Departamentului de istorie literară**. În trimestrul al doilea s-a definitivat pentru tipar materialul din volumul al IV-lea al lucrării, literele **M** (partea a doua) și **N** (parțial), în total 1000 de pagini de text (articole monografice despre scriitori, reviste, gazete etc.); s-a actualizat informația biografică și bibliografică; s-au redactat alte articole incluse mai târziu în lista de autori (Manolache Constantin, Manoliu Petru, Miclescu Horia, Mihăescu Nicolae ș.a.). Se lucrează, de asemenea, la actualizarea **Bazei de Date** și a **Arhivei DGLR**; noile informații obținute s-au folosit, când a fost cazul, în pregătirea pentru tipar a unor articole și în alcătuirea altora noi; tot materialul colectat s-a arhivat.

➤ Membrii **Departamentului de etnografie și folclor** au efectuat cercetări de teren în trei localități, îmbogățind, cu noi documente, colecțiile **Arhivei de Folclor a Moldovei și Bucovinei**. Pentru proiectul **Catolicii din Moldova. Universul culturii populare**, volumul al III-lea, s-au redactat 100 p. (studii). A continuat documentarea pentru proiectul colectiv **Obiceiurile ciclului familial. Tipologie și corpus de texte**.

STUDII, ARTICOLE, RECENZII

◆ Șerban Axinte: **Bibliografia generală a școlarului grăbit**, în „Timpul”, VI, 2005, nr. 4, p. 16; **Agenda sexuală a lui Mircea Cărtărescu**, *ibidem*, nr. 5; **Ioan Es. Pop**, **Ușile unei lumi fără ieșire**, „Dialog”, serie nouă, 2005, nr. 1.

◆ Lucia Cireș: **Ion H. Ciubotaru la 65 de ani**, în „Revista română”, XI, 2005, nr. 2, p. 5.

◆ Marius-Radu Clim: **Dicționarele limbii române între formatul tradițional și cel electronic**, în **Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor moderne**, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2005, p. 138–142.

- ◆ Elena Dănilă: *Îmbinări stabile incomplete*, în *Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor moderne*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2005, p. 219-227.
- ◆ Stelian Dumistrăcel: *Haideți & Deci*, în „Dacia literară”, XVI, /serie nouă/ 2005, nr. 3 (60), p. 25–26; *Haine nemțești*, în „Revista română”, XI, 2005, nr. 2, p. 9.
- ◆ Victor Durnea: *Un deceniu de existență, 40 de numere*, în „Revista română”, XI, 2005, nr. 2, p. 1; *Constituirea Societății Scriitorilor Români*, *ibidem*, p. 20.
- ◆ Florin Faifer: *Mihail Sorbul și lumea lui de patimi*, în „Revista română”, XI, 2005, nr. 2, p. 21.
- ◆ Cristina Florescu: *Les mots roumains et français en w-, x-, et y-*, în volumul *Journées de la Francophonie*, Xème édition. Actes du colloque *MASCULIN / FÉMININ perspectives littéraire, linguistique, didactique*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2005, p. 384–388; *Datoria estetică a onoarei*, în „Revista română”, XI, nr. 2, 2005, p. 6.
- ◆ Ofelia Ichim: *Limba română ... a pătruns în adâncurile sufletului meu*, dialog cu Sergiy Luchkanyn, conferențiar la Universitatea Națională „Taras Șevcenko” din Kiev, Ucraina, în „Convorbiri literare”, CXXXIX, 2005, nr. 6, p. 7–11.
- ◆ Dan Mănuță: *Era dicționarilor*, în „Convorbiri literare”, CXXXIX, 2005, nr. 4, p. 65–67; *Subversiunea ficțiunii*, *ibidem*, nr. 5, p. 57–59; *Estetica vieții*, *ibidem*, nr. 6, p. 61–63; *Vlahuță – romancier modern*, în „Saeculum”, IV, 2005, nr. 3, p. 29–33; *Din nou despre «Geniu pustiu»*, *ibidem*, nr. 4, p. 16–18.
- ◆ Amalia Voicu: *Cronica literară*, în „Poezia”, XI, 2005, nr. 2, p. 243–248.

CĂRȚI

- ◆ Constantin Teodorovici, Rafael Pisot, *Dicționar român - spaniol de expresii și locuțiuni*, Iași, Editura Polirom, 2005, 688 p.
- ◆ *Dicționarul general al literaturii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005, vol. II (*C-D*), 812 p., vol. III (*E-K*), 789 p. La această lucrare au colaborat și cercetătorii Departamentului de Istorie Literară de la Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, în calitate de redactori de articole monografice (Șerban Axinte, Lucia Berdan, Nicoleta Borcea, Constanța Buzatu, Lucia Cireș, Ion H. Ciubotaru, Stănuța Crețu, Gabriela Drăgoi, Sebastian Drăgulănescu, Victor Durnea, Florin Faifer, Ofelia Ichim, Dan Mănuță, Algeria Simota, Rodica Șuiu, Constantin Teodorovici, Remus Zăstroiu) și de membri în comisia de coordonare și revizie (Gabriela Drăgoi, Victor Durnea, Florin Faifer, Dan Mănuță, Remus Zăstroiu).

COMUNICĂRI

● ȘEDINȚELE DE MIERCURI ale Institutului

◆ Ședința din 27 aprilie 2005:

◆ Elena Dănilă a prezentat comunicarea *Analiza îmbinărilor stabile incomplete*, pomind de la premisa conform căreia comunicarea umană se bazează pe folosirea cuvintelor – care se găsesc în sistemul unei limbi istorice – în îmbinări de cuvinte, îmbinări ce permit, în principiu, transmiterea unor «informații», cererea de informații, exprimarea unor acte de voință, a absenței unor informații la care nu se așteaptă clarificare etc., toate putând avea o anumită expresivitate. Existența îmbinărilor de cuvinte se datorează unor necesități de comunicare – dorința de a descrie realități, gânduri, sentimente pentru care nu exista, la un moment dat, o formă de expresie sau una adecvată –, alte îmbinări apărând din nevoia de nuanțare, de rafinare a anumitor expresii ale gândirii. În limba română (și nu numai) există mai multe **tipuri** de *îmbinări de cuvinte* care pot fi clasificate în funcție de diferite criterii. Ne oprim mai ales asupra criteriului reprezentat de *gradul de coeziune*, în funcție de care îmbinările se pot clasifica în: îmbinare **liberă** de cuvinte; îmbinare de cuvinte **în curs de stabilizare**; îmbinare **stabilă** de cuvinte. În limba română se apreciază că toate aceste îmbinări de cuvinte apar ca inovații lingvistice individuale spontane. Dintre aceste îmbinări de cuvinte, cele care au satisfăcut anumite necesități de expresie și s-au conformat sistemului limbii s-au generalizat, pătrunzând în limba comună (avem în vedere aici mai ales *îmbinările stabile de cuvinte*). Îmbinarea **liberă** de cuvinte reprezintă asocierea de două sau mai multe cuvinte în care fiecare termen își păstrează, principial, autonomia semantică, putând intra oricând în alte combinații, întreaga îmbinare permițând, astfel, analiza «termen cu termen» (*a mânca mere*, dar și *a mânca o prăjitură* sau *a curăța un măr*), cu precizarea că termenii acestui tip de îmbinare sunt *analizabili* și *comutabili*, cu limitări în general riguroase, de natură semantică și gramaticală. În cazul tipului de îmbinare de cuvinte **cu determinare obligatorie** este posibilă și analiza **globală** a îmbinării, dar (ca etapă intermediară între îmbinările **libere** de cuvinte și îmbinările **stabile** de cuvinte) și analiza «**termen cu termen**», fără a schimba intenția comunicativă a vorbitorului. Îmbinarea **stabilă** de cuvinte poate fi definită ca asociere de două sau mai multe cuvinte care și-au pierdut (aproape) complet independența semantică și gramaticală și care alcătuiesc un grup ce transmite o singură informație (semantică, gramaticală, logică și/sau stilistică) și care îndeplinește principial o singură funcție (sintactică, de marcă, expresivă), fiind simțită de vorbitori ca o unitate distinctă. Acest tip de îmbinare de cuvinte, păstrând intenția comunicativă a vorbitorului, nu mai permite analiza «termen cu termen», ci «în bloc». Toate aceste îmbinări **stabile** de cuvinte au fost la origine (în limba noastră sau, uneori, în altă limbă, de unde au fost traduse/calchiate) îmbinări libere. La rândul lor, îmbinările **stabile** de cuvinte pot fi subcategorizate în funcție de «lungime», adică în

funcție de numărul de «elemente» componente: îmbinări **stabile** de dimensiuni reduse (îmbinări stabile **scurte** sau **perifraze**) – care conțin sau nu un indice de predicăție (cuvinte-compuse; locuțiuni și expresii) și îmbinări **stabile** de dimensiuni mari (proverbe, zicale, citate celebre, eufemisme, aforisme etc.) care pot fi grupate, la rândul lor, în: a) îmbinări ce conțin un indice de predicăție, reprezentând o comunicare completă și avînd sens unitar, de tipul propoziției (Mâța blîndă zgârie rău.); b) îmbinări care conțin unul sau mai mulți indici de predicăție, transmițînd judecări de valoare, de tipul frazei (Cine se scoală de dimineată departe ajunge.). În acest demers s-a luat în discuție **restul** de îmbinare de cuvinte **cu determinare obligatorie** (– Ești student la Facultatea de Litere? – La Litere.; – Ești cercetător științific? – Cercetător.) și **restul** de îmbinare **stabilă** de cuvinte (– Ne-am gândit, **n-avea grijă**. – Eu **n-am**...). O mențiune necesară este cea care vizează «*antecedentul*», fără de care **restul** nu este posibil, în sensul că **restul** nu poate exista fără o comunicare anterioară, unde «elementul» care constituie **restul** să fie **exprimat** sau din care să fie **deductibil**, să se poată subînțelege. Posibilitatea «utilizării» **restului** în comunicare este legată și de *factorul psihic*, adică de măsura în care cei doi participanți la discuție au în vedere aceeași realitate, adică folosind același «termen» pentru același «concept». De aceea o atenție deosebită trebuie acordată **polisemantismului** unor cuvinte. **Restul** de îmbinare **stabilă** de cuvinte poate fi concretizat în «elementul» principal, în «baza» *îmbinării stabile de cuvinte*. La îmbinările stabile **verbale**, **restul** este reprezentat mai ales prin *verbul* din îmbinarea stabilă, simțit ca «element» de bază (– A luat foc? – **A luat**.; – A ajuns de răsul lumii? – **A ajuns**.). Din demersul nostru am constatat că, în comunicare, mai ales în dialog, este prezent **restul** atât pentru situațiile în care vorbitorul folosește o îmbinare de cuvinte **cu determinare obligatorie**, cât și atunci când folosește o îmbinare **stabilă** de cuvinte (în acest ultim caz fiind vorba mai ales de îmbinări **verbale stabile**), fapt neluat în discuție până acum în literatura de specialitate, ceea ce constituie, astfel, justificarea lucrării de față.

◆ Nicoleta Borcea: „*Solaris*”, an I, nr. 1, noiembrie 2004, Schöppingen.

◆ Cristina Florescu: *Prelegeri ale Academiei Române*, București, Academia Română, 7 aprilie 2005.

◆ Ședința din 25 mai 2005:

◆ În comunicarea *O specializare a spațiului matricial: codrul Borzei*, Adina Ciubotariu demonstrează că romanul *Noaptea de Sânziene*, publicat de Mihail Sadoveanu în 1934, poate fi citit cu ușurință într-o cheie folclorică, date fiind puternicile implicații simbolice ale scrierii și cunoștințele vaste de cultură populară pe care scriitorul le avea. Descifrarea acestor indicii fin inserate în construcția romanului permite intrarea cititorului într-un spațiu silvestru privilegiat. Conflictul pe care se construiește romanul este doar unul aparent: codrul Borzei, simbol al

prosperității familiei Mavrocosti și prezență magică în viața Necșenilor, va fi exploatat ca simplu lemn, bun pentru aeroplane. Străinul Antoine Bernard, intrusul care tulbură armonia de secole, reprezintă ochiul receptiv la manifestările sacrului. Toate elementele fundamentale din acest spațiu stau sub aria semantică a duhurilor malefice: apa ce trece prin codrul Borzei se cheamă tot Borza, lacul poartă numele Neaga. În credințele populare românești Borza reprezintă un duh cu puteri mari, vecine cu ale Diavolului, dar cu ambivalență simbolică. Folclorul cotidian îi rezervă un spațiu larg, mai ales în viața infantilă, înrudindu-se cu Bâja, Bâca, Cau și alte asemenea spirite ce provoacă spaimă. Alteori, Borza intră în seria aparițiilor malefice descrise de descântecele împotriva sperieturii, suprapunându-se peste Samca, strigoaice și alte spirite feminine ce provoacă boala prin spaimă. Absența fertilității la femei se pune și pe seama ei. Lacul Neaga este tot unul cu potențial malefic, *neaga* fiind conform *Dictionarului limbii române* „un epitet dat Diavolului”. „A fugi de cineva ca de neaga rea”, echivalent cu „a fugi ca de dracul”, sugerează prin întărirea substantivului cu determinantul *rea*, faptul că Neaga, ca și Borza, are o valoare duală, de unde nevoia de precizare și augmentare a conotației sale. Spațiul delimitat în mijlocul geografiei reale a Vasluiului este așezat, așadar, sub protecția unui spirit puternic și temut, devenit un *genius loci* al genezei silvestre. Timpul fictiv este și el unul închis și simbolic, un an măsurat de la 24 iunie 1927 până la aceleași Sânziene anul următor, când cerul se deschide și animalele pot fi auzite de inițiați. Astfel, morbul schimbării aduse de străin este anulat de intervalul sacru în care acesta pătrunde în spațiul protejat magic. Cifra a totalității, cele douăsprezece luni marchează în același timp și perioada inițiativă de schimbare a celui care a vrut să strămute mersul sfânt al lucrurilor. După trecerea acestui timp, Bernard renunță la pretențiile sale contractuale și recunoaște supremația codrului. Asemănarea fizică pe care francezul o remarcă între Lupu Mavrocosti și animalul sălbatic al cărui nume îl poartă ne trimite cu gândul la o legătură de natură totemică. Implicația este dublată de onomastica personajului, românii alegând apelative ale fiarelor ca nume de botez, tocmai pentru a le așeza sub protecția forței sălbatice, neatinsă de duhuri sau boli. Acesta este motivul pentru care, uneori, atunci când sănătatea unui copil este șubredă, în urma „vânzării” lui rituale, se alege pentru el un nume de animal sălbatic. Tot Bernard observa la debutul vânătorii că „Sofronie părea înlemnit, amestecat cu trunchiul de fag lângă care se așezase”. Amestecarea cu trunchiul de fag amintește de ritualurile arhaice ale înmormântării în trunchiuri de copac și de cele pe platforme

suspendate. Prin pădure se face comunicarea cu strămoșii de neam, aici Mavrocosti, care veghează asupra codrului pentru ca urarea de la botez „Să trăiești cât Codrul Borzei” să transmită energia înapoi oamenilor. Sofronie Leca este unul dintre cei doi inițiați ai acestui domeniu protejat și de aceea prin el transpare apartenența mitică. Calul său este cel al învingătorului de balauri, se află sub semnul solar, fiindcă e șarg, și are o descendență regală. Pe lângă statutul de *Drachentöter* și de *herosktistes*, calul își atestă natura liberă și vecinătatea cu esențele lumii prin faptul că este nepotcovit. Spațiul vasluian din roman așază așadar geneza sub semnul unui parteneriat cu duhul răuvoitor, după modelul cosmogonic autohton, în care Nefârtate îl ajută pe Dumnezeu la plămădirea Lumii.

◆ Marius-Radu Clim: *Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor moderne*, simpozion organizat de Catedra de limbi moderne a Facultății de Medicină Dentară, Universitatea de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa”, Iași, 23 mai 2005.

◆ Florin-Teodor Olariu: Colocviul internațional *Științe ale educației – dinamică și perspectivă*, Suceava, 6-7 mai 2005.

◆ Ședința din 29 iunie 2005:

◆ Stelian Dumistrăcel, în comunicarea *Informatizare în cartografia lingvistică*, a prezentat preocupările contemporane pentru realizarea atlaselor lingvistice prin tehnoredactare integral asistată de calculator, apte să devină, astfel, instrumente de cercetare accesibile în sistem informatizat, cu referire specială la redactarea volumului al III-lea din *NALR. Moldova și Bucovina*. A fost analizat *Prospectul* pentru acest volum (aflat sub tipar) și a fost schițat programul, o premieră pe acest teren în România, pentru varianta pe suport electronic a volumului, pentru care se are în vedere realizarea, în două etape, a mai multor secțiuni (numite în cele ce urmează, convențional, „dicționare”) constituind, mai întâi, o bază generală de date: [1] **Dicționar al Chestionarului NALR** (cuprinzând numărul și formularea întrebării) și al altor materiale privind *programul general* de investigare (*transcrierea fonetică*, lista de *semne* și cea de *abrevieri*); [2] **Dicționar al anchetei** pentru NALR-Mold. Bucov., cu prezentarea localităților din rețeaua de puncte și cu semnalarea listei subiecților din fiecare localitate care au răspuns la întrebările din chestionarul general și/sau din chestionarele speciale, ca și a celor de la care au fost înregistrate textele dialectale tipărite, date necesare permanent pentru interpretarea corectă a materialului; [3] **Dicționar al tipăriturilor** din programul NALR-Mold. Bucov., cu trei secțiuni de bază (pentru care, în principiu, avem în vedere doar trimiteri de semnalare): a) *generalități*, de tipul hărți introductive, prefete la volumele de hărți și de texte dialectale; b) *materiale specifice* de limbă: hărțile cuprinzând transcrierea fonetică a răspunsurilor, hărțile interpretative, sintezele

de tip material necartografiat, textele dialectale, indicele de cuvinte și forme; în ceea ce privește *indicele* de la diferite volume, este preconizată reunirea acestora într-un indice general, completat la apariția fiecărui nou volum și preluat ca atare în baza de date de pe suport electronic; c) *iconografie*: schițe ce apar pentru explicarea răspunsurilor de pe hărți; fotografiile publicate în anexele volumelor de texte dialectale, ilustrând componenta etnografică, notabilă, a *Atlasului*; [4] Dicționar de *referințe* principale la/pentru NALR-Mold. Bucov.: articole de lansare a proiectului, recenzii la volumele apărute, lucrări în care au fost utilizate, ca sursă importantă, materiale din volumele tipărite sau din arhiva anchetei etc. După constituirea instrumentelor de lucru propuse, chiar pentru prima etapă, prin generarea de programe de căutare și de prelucrare a informației, volumul al III-lea din NALR-Mold. Bucov. în varianta pe suport electronic aspiră la trecerea de la statutul de simplă bancă de date la acela de material organizat informațional cu potențial interpretativ, pe diferite planuri, insistându-se asupra posibilităților de analiză variațională diastratică și diafazică, de interes pentru socio- și psiholingvistică, pentru stilistică, din perspectiva generală a procesului comunicării. Placa turnantă a proiectului, din acest punct de vedere, este conversiunea, posibilitatea de a reveni, pentru studiu, de la realizarea în proiecție cartografică în care a fost finalizată inițial prezentarea răspunsurilor la o anumită întrebare, la „lista” de „transcrieri fonetice”, pe baza căreia materialul poate fi grupat, ad-hoc, după diferite repere: componenta lexicală (– etimologică), prezența cuvântului în diferite sintagme, tipuri de plural la substantive, alternanțe fonetice de la forma de singular la cea de plural a substantivelor și adjectivelor, modificări în paradigma verbului, tratamentul sunetelor din partea inițială sau/și finală a cuvântului, variații de accent etc., obiective de interes prioritar în cadrul preocupării geografiei lingvistice pentru variația diatopică, la apariția acestei discipline în lumea cercetării. Dar, urmărindu-se augmentarea aspectului interpretativ al *Atlasului*, în ceea ce privește studiul variației diastratice și diafazice, se poate apela la elemente tehnice de care dispunem deja. Pot fi instituite programe de căutare pentru simboluri deja existente, de tipul [ε] (ezitat), [σ] (sugerat), [κ] (corectat) și [ρ] (s-a revenit cu întrebarea), pentru a investiga situații privind disponibilitatea vocabularului (sau oscilații în ceea ce privește pronunția), dar, în același timp, markeri ai variației registrului vorbirii, semnalate direct de simbolurile din categoria [R] (termen recent), [V] (vechi), [B] („așa zic bătrânii”), [T] („așa zic tinerii”), [F] („așa zic femeile”), sau [!] (întrebarea sau răspunsul a provocat ilaritate) etc. Pe aceleași planuri, pe coordonata „Wörter und Sachen”, pot fi solicitate simbolurile ? („informatorul n-a știut să răspundă”), # („informatorul a declarat că nu există termenul întrebat”) și ∞ („obiectul sau obiceiul întrebat nu există în localitate”), dar și

[*], marcând răspunsuri ale unor informatori ocazionali. Pe lângă acestea, în lista de indici codificați de căutare pot fi introduse «cuvinte - cheie» din vorbirea subiecților, de tipul „pe nou”, „pe vechi”, „acum”, „înainte”, „la (după) modă”, „(mai) frumos”, „urât”, „domnește”, „delicat”, „ca la (după) carte” etc., sau „în vorbire”, din comentarii ale anchetatorilor, pentru lectura notelor din paragrafele II și III de pe marginea hărților cu transcrierea fonetică integrală a răspunsurilor și din textele redactate sub formă de material necartografiat. Așadar, este vorba de proiectarea unui atlas instrument de complementaritate între o geografie lingvistică având drept scop doar descrierea varietății diatopice din perspectiva istoriei limbii și una cu deschidere interdisciplinară, privind variația diastratică și diafazică, pentru a cunoaște vorbirea, reflectarea a diferite aspecte ale procesului comunicării. Se consideră că dialectologia, atât de importantă pentru investigațiile pe terenul socio- și al psiholingvisticii, dacă, prin atlasele lingvistice, ia în considerație toate modalitățile de manifestare ale variației lingvistice, poate deveni o disciplină integrală: pluridimensională și relațională.

◆ Sebastian Drăgulănescu: „Revue d’histoire littéraire de la France“, iulie-septembrie 2003.

◆ Amalia Voicu: „Revue d’histoire littéraire de la France“, ianuarie-martie 2005.

● **Alte comunicări:**

◆ Marius-Radu Clim: *Dicționarele limbii române între formatul tradițional și cel electronic*, la Simpozionul național „Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor moderne”, organizat de Catedra de limbi moderne a Universității de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa”, Iași, 23 mai 2005.

◆ Elena Dănilă: *Îmbinări stabile incomplete*, la Simpozionul național „Cercetări actuale în domeniul limbilor și literaturilor moderne”, organizat de Catedra de limbi moderne a Universității de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa”, Iași, 23 mai 2005.

◆ Cristina Florescu, a susținut conferința *Considerații cu privire la limbajul familiar românesc*, la Academia Română, în cadrul Conferințelor Academiei, ciclul *Limba română și relațiile ei cu istoria și cultura românilor*, București, 7 aprilie, 2005.

◆ Dan Mănuță: *Interacțiunea artelor* și o prezentare a *Dicționarului general al literaturii române* (vol. I, II), la Cercul pedagogic al profesorilor de limba română din județul Iași, Hârlău, 14 mai 2005.

◆ Florin-Teodor Olariu: *Paralelismul funcție – model în analiza limbajului*, la Colocviul internațional „Științe ale educației – dinamică și perspectivă”, Suceava, 6-7 mai 2005.

◆ Amalia Voicu: *Între agonie și seninătate în scrierile lui Panait Istrati*, la Simpozionul „Panait Istrati”, Iași, Casa Pogor, 11 iunie 2005.

ASOCIAȚIA CULTURALĂ „A. PHILIPPIDE”

Prezentăm documentele juridice de fondare și statutul Asociației Culturale „A. Philippide” înființată din inițiativa cercetătorilor de la Institutul de Filologie Română „A. Philippide”.

JUDECĂTORIA IAȘI

CERTIFICAT DE ÎNSCRIERE A PERSOANELOR JURIDICE FĂRĂ SCOP PATRIMONIAL

Nr. 124/A/ din data de 22.11.2004

1. **DENUMIREA: Asociația Culturală „A. Philippide”**
2. **SEDIUL: Iași, str. Th. Pallady nr. 14**
3. **DURATA DE FUNCȚIONARE: nedeterminată**
4. **Numărul și data înscrierii în Registrul special: 124/A/22.11.2004**
Dosar Nr. 226/PJ/2004

STATUTUL

ASOCIAȚIEI CULTURALE „A. PHILIPPIDE”

I. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. Asociația a cărei activitate este reglementată de prezentul statut poartă denumirea de ASOCIAȚIA CULTURALĂ „A. PHILIPPIDE”.

Art. 2. Asociația culturală „A. Philippide” se constituie ca persoană juridică de drept privat, neguvernamentală, fără caracter politic, cu caracter nepatrimonial (nonprofit).

Art. 3. Asociația dobândește personalitate juridică, în conformitate cu legislația română, la data înscrierii în Registrul asociațiilor și fundațiilor.

Art. 4. Asociația are sediul în mun. Iași, str. Th. Pallady nr. 14, dar își desfășoară activitatea la nivel național și internațional, putând deschide filiale sau sucursale în țară și străinătate în vederea realizării scopului său.

Art. 5. Asociația se constituie pe perioadă nedeterminată, funcționând atâta timp cât sunt duse la îndeplinire scopurile propuse.

I. SCOPUL ASOCIAȚIEI

Art. 6. Scopul asociației este acela de a promova cultura românească prin sprijinirea aparițiilor editoriale, prin facilitarea accesului cercetătorilor la manifestări științifice naționale și internaționale, precum și prin intensificarea colaborării dintre membrii Institutului de Filologie Română „A. Philippide” și cei ai unor institute și universități din străinătate.

Scopul general al asociației va putea fi atins prin realizarea următoarelor obiective:

1. Organizarea de simpozioane naționale și internaționale pentru schimb de experiență (incluzând și diaspora) și pentru difuzarea rezultatelor studiilor românești în țară și în străinătate.

2. Intensificarea legăturilor culturale cu românii plecați din România pentru cunoașterea, recuperarea, integrarea și promovarea contribuțiilor acestora în spațiul

cultural românesc, ca premise majore în direcția stabilirii unui dialog intercultural de anvergură între diaspora românească și matricea care a generat-o.

3. Crearea unor facilități tinerilor cercetători pentru a publica teze de doctorat sau a susține conferințe la diferite institute similare din străinătate.

4. Publicarea rezultatelor studiilor întreprinse de cercetătorii din Institut, sub formă de cărți pe suport clasic sau electronic.

5. Recuperarea și tipărirea unor lucrări manuscrise ale scriitorilor și cercetătorilor filologi decedați, lucrări care se evidențiază prin originalitate, abordând perspective inedite și susținând puncte de vedere personale în lingvistică, critică și istorie literară ori în beletristica românească.

6. Atragerea de fonduri pentru editarea de cărți aparținând cadrelor didactice din învățământul superior și mediu, persoane ieșite la pensie, a căror condiție financiară nu le permite achitarea sumelor cerute de edituri pentru a li se publica studiile de interes cultural.

7. Achiziție de carte românească pentru bibliotecile din Republica Moldova și Ucraina.

8. Stabilirea de parteneriat cu instituții similare din Republica Moldova și Ucraina în vederea elaborării unor studii și cercetări de specialitate, pentru recuperarea și valorificarea tradiției filologice românești din aceste țări.

9. Colaborări cu instituții de învățământ superior și de cercetare, cu organizații de peste hotare, interesate de proiecte vizând reflexe ale culturii române în spațiile limitrofe teritoriului dacoromânesc.

10. Intensificarea integrării limbii și culturii române în circuitul european al limbilor și culturilor romanice.

11. Sensibilizarea forurilor europene asupra limbii și literaturii române în calitatea acestora de participante active în cadrul definiției eurozonale a culturii continentale.

12. Integrarea limbii și culturii române în arealul cultural balcanic.

13. Promovarea rezultatelor cercetătorilor străini preocupați de raporturile culturii române cu spațiile culturale învecinate.

14. Stabilirea de parteneriat cu alte societăți și fundații de profil din țară și din străinătate.

15. Desfășurarea oricăror altor acțiuni necesare pentru realizarea scopului asociației și care nu contravin ordinii de drept și juridice din România.

II. MEMBRII ASOCIAȚIEI. CALITATEA DE MEMBRU. DOBÂNDIRE ȘI PIERDERE

Art. 7. Membrii asociației reunesc persoanele fizice sau juridice interesate și care doresc să acționeze pentru realizarea scopului și obiectivelor asociației.

Art. 8. Membrii asociației se încadrează în una din următoarele categorii:

- a) membrii fondatori;
- b) membrii obișnuiți;
- c) membrii corespondenți;
- d) membrii de onoare;
- e) membrii promotori.

Art. 9. *Membrii obișnuiți* pot fi persoane care, cunoscând statutul, sunt de acord cu acesta și înțeleg ca prin propria activitate să contribuie la realizarea lui.

Poate deveni membru al asociației orice persoană fizică, indiferent de vârstă, profesie, religie, sex, cetățenie, origine socială sau avere care îndeplinește condițiile prevăzute în alineatul precedent, care își manifestă expres prin cerere scrisă această dorință. Cererea este discutată și aprobată de Consiliul Director.

Art. 10. *Membrii corespondenți* sunt persoanele fizice sau juridice care domiciliază sau au sediul în străinătate și întrețin relații științifice cu asociația. Calitatea de membru corespondent se obține prin votul favorabil al majorității simple a Consiliului Director.

Art. 11. *Membrii de onoare* sunt persoanele fizice cu domiciliul în România sau în străinătate care prin activitatea și prestigiul lor sprijină scopul asociației. Calitatea de membru de onoare este acordată de Consiliul Director cu vot majoritar de 2/3.

Art. 12. *Membrii promotori* sunt persoanele fizice sau juridice care sprijină financiar sau/și faptic obiectivele asociației. Calitatea de membru promotor se obține prin votul favorabil al majorității simple a Consiliului Director.

Art. 13. Pierderea calității de membru al asociației se face prin renunțare, excludere sau deces.

Art. 14. Renunțarea la calitatea de membru al asociației se face prin înștiințare scrisă remisă la Consiliul Director.

Art. 15. Membrii care nu au achitat cotizația până la 1 iulie a anului calendaristic pe anul în curs sunt suspendați și pierd dreptul de vot până în momentul achitării cotizației la zi.

Art. 16. Membrii care nu au achitat cotizația timp de doi ani și au fost anunțați asupra acestui lucru sunt excluși în mod automat din asociație.

Art. 17. Membrii care desfășoară orice activitate contrară scopului asociației și ordinii de drept din România, precum și cei care încalcă statutul și normele recunoscute de asociație în regulamente proprii de organizare internă, aprobate de organele de conducere sunt excluși din asociație.

Excluderea unui membru din asociație pentru motivele prevăzute în alineatul 1 se face cu votul a 2/3 din Consiliul Director și numai după înștiințarea scrisă a persoanei în cauză asupra motivelor.

Art. 18. Orice prejudiciu moral adus asociației sau membrilor săi de către o persoană exclusă sau de orice altă persoană, indiferent de calitatea sa, din motivele prevăzute la art. 19 al. 1 atrage răspunderea materială, civilă sau penală a acesteia.

III. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE MEMBRILOR

Art. 19. Membrii asociației au următoarele *drepturi*:

- a) de a alege și de a fi ales la nivelul tuturor structurilor de conducere;
- b) de a fi informați asupra activității și hotărârilor comitetului de conducere;
- c) de a participa la activitățile organizate de asociație.

Art. 20. Membrii asociației au următoarele *obligații*:

- a) să cunoască și să respecte prevederile statutului asociației;
- b) să promoveze prin exemplul personal și nivelul pregătirii profesionale imaginea asociației;
- c) să nu prejudicieze prin actele și faptele lor patrimoniul asociației;
- d) să achite cotizația la termen.

IV. PATRIMONIUL ASOCIAȚIEI

Art. 21. Fiind o asociație nelucrative, nonprofit, principala sursă de finanțare o constituie *cotizația membrilor*. Cuantumul cotizației va fi stabilit anual de către Consiliul Director și va fi supus aprobării prin majoritate simplă a Adunării Generale a Asociației.

Art. 22. Alte surse de venit ale asociației sunt:

- a) sponsorizări și donații sub formă de ajutoare materiale, bănești, bunuri mobile și imobile din partea unor persoane fizice sau juridice, din țară sau străinătate;
- b) contravaloarea unor contracte de cercetare științifică;
- c) contravaloarea cursurilor și a publicațiilor asociației;
- d) valorificarea unei părți din bunurile materiale primite ca ajutoare și donații, în cotele și limitele prevăzute de lege, pentru a crea disponibilități bănești care să poată asigura cheltuielile necesare desfășurării activității asociației;
- e) dividendele societăților comerciale înființate de asociație în vederea finanțării activităților asociației în realizarea scopului pentru care a fost înființată;
- f) orice alte modalități permise de lege, în strânsă legătură cu scopul și obiectivele asociației.

Art. 23. Patrimoniul financiar și material al asociației va putea fi folosit și destinat pentru realizarea scopului și obiectivelor prevăzute în prezentul statut prin:

- a) constituirea unor fonduri destinate investițiilor legate de dotarea cu mijloace necesare pentru buna desfășurare a activității asociației, între care sunt cuprinse imobile, mijloace de transport, materiale și mijloace de comunicație, birotica;
- b) acoperirea cheltuielilor generate de buna funcționare a asociației;
- c) premii, cheltuieli de deplasare în țară și străinătate cu aprobarea Consiliului Director;
- d) corespondența;
- e) procurarea de literatură de specialitate;
- f) dotarea și susținerea activității științifice și educaționale;
- g) editarea literaturii de specialitate și a publicațiilor asociației;
- h) susținerea financiară a invitațiilor din străinătate;
- i) alte cheltuieli legate de buna desfășurare a activității asociației, care converg scopului acesteia.

V. ORGANIZARE, CONDUCERE, CONTROL

Art. 24. Asociația este persoană juridică de drept privat.

Modul de organizare și funcționare a asociației se stabilește prin hotărâri ale organelor de conducere și prin Regulamentul de Ordine Internă și Funcționare.

În același mod urmează a se stabili: organigrama, condițiile privind angajarea salariaților, nivelul de salarizare, numirea personalului de conducere și execuție în cadrul diverselor activități ale asociației.

Art. 25. Organele de conducere ale asociației sunt:

- Adunarea Generală;
- Consiliul Director;
- Cenzor sau Comisia de cenzori.

Art. 26. *Adunarea Generală* a membrilor este forul conducător al asociației și se întrunește anual sau în mod excepțional la solicitarea Consiliului Director.

Convocarea excepțională se va face cu cel puțin 21 de zile înainte de întrunire prin mijloace mass-media sau/și prin convocare individuală prin poștă.

Adunarea Generală este considerată statutară dacă sunt prezenți 50% + 1 din totalul membrilor săi.

Convocarea excepțională a Adunării Generale se poate face la solicitarea Consiliului Director sau la solicitarea scrisă a cel puțin 1/5 din totalul membrilor săi.

Art. 27. În cazul în care, în urma convocării excepționale a unei adunări generale, nu a fost întrunit cvorumul de 50% + 1 iar condițiile care au determinat convocarea

excepțională necesită adoptarea de urgență a unei hotărâri, se va proceda la o a doua convocare excepțională prin poștă și mass-media, pentru o dată aflată la un interval de cel puțin 15 zile față de data primei convocări. Adunarea Generală întrunită în aceste condiții – în urma celei de-a doua convocări excepționale consecutive – este considerată statutară indiferent de numărul participanților.

Art. 28. Adunarea Generală este competentă:

- a. să stabilească strategia și obiectivele generale ale asociației;
- b. să aleagă și să revoce membrii Consiliului Director;
- c. să aleagă și să revoce cenzorul sau comisia de cenzori;
- d. să aprobe bugetul de venituri și cheltuieli;
- e. să înființeze sucursale sau filiale;
- f. orice alte atribuții prevăzute de lege.

Art. 29. *Consiliul Director* are rol executiv și se întrunește după necesități.

Convocarea Consiliului Director poate fi solicitată de președintele executiv singur sau de către cel puțin 1/5 din membrii asociației.

Art. 30. Consiliul Director este format din trei membri: un președinte, un vicepreședinte, un membru. Adunarea Constitutivă va alege prima structură a Consiliului Director.

Art. 31. Atribuțiile Consiliului Director sunt următoarele:

- a) coordonează activitatea asociației;
- b) prezintă Adunării Generale raportul de activitate pe perioada anterioară, executarea bugetului de venituri și cheltuieli, bilanțul contabil, proiectul bugetului de venituri și cheltuieli și proiectele programelor asociației;
- c) aprobă organigrama și politica de personal a asociației;
- d) reprezintă asociația în relațiile cu alte organizații precum și în relațiile cu instituțiile statului;
- e) discută și aprobă problemele legate de dobândirea sau de pierderea calității de membru al asociației;
- f) nominalizează beneficiarii premiilor acordate de către asociație pentru merite sau realizări deosebite;
- g) îndeplinește orice alte atribuții care converg scopului asociației și care sunt stabilite de adunarea generală.

Art. 32. Controlul financiar intern este asigurat de un *cenzor*.

Dacă numărul membrilor înscrși va fi peste o sută, controlul financiar va fi asigurat de către Comisia de Cenzori.

Art. 33. Cenzorul sau Comisia de Cenzori are următoarele atribuții:

- a) verifică modul în care este administrat patrimoniul asociației;
- b) întocmește rapoarte și le prezintă Adunării Generale;
- c) poate participa la ședințele Consiliului Director fără drept de vot;
- d) îndeplinește orice alte atribuții stabilite de Adunarea Generală.

Art. 34. Reprezentarea Asociației în raporturile cu terți, persoane fizice sau juridice se va face de către președintele asociației, iar dacă acesta se va afla în imposibilitate de a-și exercita funcția, de către vicepreședinte.

VI. DIZOLVAREA ȘI LICHIDAREA

Art. 35. Asociația Culturală „A. Philippide” se va dizolva în următoarele condiții:

- a) imposibilitatea realizării scopului pentru care a fost înființată;
- b) la solicitarea a $\frac{3}{4}$ din membrii fondatori;
- c) în cazul insolvenței;
- d) în celelalte cazuri prevăzute de lege.

Art. 36. Bunurile rămase în urma lichidării vor fi transmise unor persoane juridice având același scop sau un scop asemănător.

Procedura transmiterii acestor bunuri va fi hotărâtă de Adunarea Generală a membrilor prin vot.

VII. DISPOZIȚII FINALE

Art. 37. Asociația va putea, în funcție de necesități să angajeze forță de muncă și va asigura salarizarea conform prevederilor legale.

Art. 38. Modificarea și completările ulterioare ale statutului se efectuează în condițiile prevăzute de lege.

Art. 39. Prevederile statutare se completează cu dispozițiile O26/2000 cu privire la asociații și fundații.

Comitetul Director al Asociației Culturale „A. Philippide” este alcătuit din:

Președinte: Dr. Ofelia Ichim; **vice-președinte:** Marius-Radu Clim; **membru:** Dr. Elena Dănilă

Cenzor: Dr. Vlad Cojocaru

Conturile Asociației Culturale „A. Philippide” sunt:

În lei: BRD Sucursala Independenței Iași. **Cont:** RO98BRDE240SV29391912400

În euro: Romanian Bank for Development Groupe Societe Generale Bucharest Romania. B-dul Ion Mihalache, Nr. 1-7, Sector 1, cod 011171, Bucharest.

Cod SWIFT: BRDEROBU

Cod IBAN: RO97BRDE240SV41309352400

◆ Asociația Culturală „A. Philippide” intenționează să editeze revista ***Philologica Jassyensia – Caietele Asociației Culturale „A. Philippide”***.

◆ În colaborare cu Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Asociația Culturală „A. Philippide” a inițiat ciclul de conferințe ***Filologia ieșeană – tradiție și perspective europene***. Au avut loc următoarele prelegeri: pe data de 11 mai 2005, ***Începuturile lingvisticii comparativ-istorice***, susținută de Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Rudolf Windisch (Institutul de Romanistică din Rostock, Germania), Membru de onoare al Asociației Culturale „A. Philippide”; pe data de 23 iunie 2005, ***Un Sadoveanu necunoscut***, susținută de prof. univ. dr. doc. Constantin Ciopraga, membru de onoare al Academiei Române, Director onorific al Institutului de Filologie Română „A. Philippide”.

◆ Din programul Asociației face parte și organizarea, în colaborare cu Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, a simpozionului internațional ***Comunicare interculturală – integrare europeană***, Iași, 11-12 noiembrie 2005.

◆ Sunt invitați să se înscrie în Asociația Culturală „A. Philippide” toți cei care acceptă obiectivele Asociației și doresc să contribuie la realizarea lor.

VARIA

- ♦ Dan Mănuță a fost membru al comisiei de jurizare și premiere la Târgul Național de Carte Librex 2005, Iași, 13-17 aprilie; pe 23 aprilie 2005, în cadrul Zilelor Revistei „Convorbiri literare” a fost moderatorul colocviului *Lucian Blaga – 110 ani de la naștere* și a participat la o întâlnire de lucru, în zilele de 25 și 26 aprilie, cu acad. Eugen Simion și acad. Marius Sala, care a avut loc la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava.
- ♦ În ziua de 25 aprilie Dan Mănuță a oferit o donație Universității din Cernăuți, cuprinzând 12 volume apărute sub egida Institutului de Filologie Română „A. Philippide”.
- ♦ Amalia Voicu a jurizat secțiunea cuprinzând 50 de volume de poezie la concursul *Armonii de primăvară* de la Vișeu de Sus, Maramureș, 1-3 mai 2005.
- ♦ De la data de 1 iunie 2005, prof. dr. Adrian Turculeț, de la Facultatea de Litere a Universității „Al.I.Cuza”, a fost încadrat, pe bază de concurs, pe un post de asistent de cercetare, vacantat temporar, de la Departamentul de dialectologie.
- ♦ La Institut, pe data de 20 iunie 2005, dialectologii au avut un fructuos schimb de informații și de opinii asupra lucrărilor în curs la programele consacrate atlaselor lingvistice regionale (volume de hărți și de texte dialectale) și referitor la informatizarea în acest domeniu, cu specialiști din țară și din Republica Moldova: dr. Maria Marin, cercetător științific principal gradul I la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București, și prof.dr. Vasile Pavel, șef de sector la Institutul de Lingvistică al Academiei de Științe a Republicii Moldova (Chișinău).
- ♦ Asist. cercet. Daniela Butnaru a susținut pe data de 27 iunie 2005 concursul de promovare pe postul de cercetător științific.
- ♦ Departamentul de dialectologie a primit donația de 200 € din partea unor persoane care doresc să-și păstreze anonimatul. În conformitate cu intenția donatorilor, suma va fi folosită pentru procurarea de aparatură electronică necesară lucrărilor de tehnoredactare la *NALR. Moldova și Bucovina*.
- ♦ Răspunzând unei solicitări din partea d-lui Gheorghe Padioti, secretar la „Suțata Culturală Aromână” din Atena (Grecia), Luminița Botoșineanu a identificat și fotocopiât texte folclorice publicate de Hasdeu și exegeze (Emil Vârtosu) referitoare la ecurile personalității lui Napoleon Bonaparte în Țările Române și în Balcani. Corespondentul nostru din Grecia, care semnală precaritatea, în această țară, a fondului de carte românească de profil, urmează să pună aceste informații la dispoziția unui student aromân, pentru elaborarea unui studiu consacrat temei în discuție.
- ♦ Stelian Dumistrăcel a făcut parte din juriul constituit în vederea atribuirii, pe bază de concurs (finalizat la 30 iunie 2005), a unui nume pentru proiectul urbanistic inițiat de „Julius Group” în asociere cu Consiliul Local Municipal Iași. Proiectul, lansat sub numele de probă „Madison”, vizează „reabilitarea zonei de sud a centrului istoric Iași” (în spatele Palatului Culturii). A fost ales numele „Pallas”.

Redacția: Mircea Ciubotaru, Gabriela Haja, Ofelia Ichim
INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „A. PHILIPPIDE” • STRADA
TH. CODRESCU, NR. 2 • IAȘI • 700479 • TELEFON: 004.0232/267597
E-MAIL: philippide_secretariat@yahoo.com
WEB: <http://www.philippide.is.edu.ro>
ISSN 1582-5019